

*Вікторія Нестерук,
Волинський національний університет
імені Лесі Українки,
студентка I курсу
факультету філології і журналістики
Науковий керівник:
д. філол. н., проф. Галина Яструбецька*

**ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ТВОРІВ
ГРИГОРА ТЮТЮННИКА У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ
З МЕТОЮ ФОРМУВАННЯ
ЖИТТЄВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ**

У сучасній освіті важливим є не лише передача знань, а й формування життєвих компетентностей учнів, які допомагають їм адаптуватися до змін, приймати відповідальні рішення та ефективно взаємодіяти з оточенням. Використання творів Григора Тютюнника у навчальному процесі є ефективним засобом не лише для розвитку читацької компетентності, а й для формування життєво необхідних якостей у сучасних учнів. Проза Тютюнника глибоко психологічна, сповнена моральних сенсів і водночас надзвичайно життєва. Саме це робить її актуальною для освітнього середовища, де одним із ключових завдань стає формування компетентної особистості, здатної до рефлексії, відповідальності, співпереживання й активної участі в житті громади.

Дослідженням літературної спадщини Григора Тютюнника займалися такі літературознавці, як В. Даниленко, І. Дзюба, В. Євсєвська, Г. Єжелов, І. Захарчук, І. Лагола, В. Марко, Р. Мовчан, Л. Мороз та інші [4, с. 69–72]. Творчість українського письменника, перекладача, представника покоління шістдесятників Григора Михайловича Тютюнника впізнається за глибиною розповідей про простих людей із села, де зображено внутрішній світ героїв, їхні переживання та вправно передано національний характер персонажів у різних його проявах. Григир Тютюнник використовує у своїх творах глибоку символіку для передавання закодованого в речах сенсу та ідей, власного світосприйняття та

переживань. Його оповідання глибоко проникають у психологію персонажів, відображають моральні дилеми та соціальні проблеми, що робить їх актуальними для обговорення на уроках літератури [2, с. 111–115].

Григор Тютюнник, як майстер лаконічної й водночас емоційно насиченої оповіді, зумів створити твори, які без надмірної дидактики змушують читача замислитися над сенсами життя, моральним вибором, цінностями добра, гідності, честі. У повісті «Климко» ми бачимо приклад формування відповідальності, чуйності, внутрішньої стійкості – якостей, що є складовими емоційного інтелекту та соціальної компетентності. Герой, незважаючи на свій юний вік, виявляє здатність приймати складні рішення, діяти у кризових ситуаціях, зберігати людяність. Образ Климка формує в учнях не лише розуміння історичної реальності, а й стимулює до розвитку власної здатності до емпатії й самопожертви [4, с. 69–72]. Тютюнникові персонажі часто поставлені в умови морального вибору, де немає чітко окресленого «добра» чи «зла», що дає вчителю простір для дискусій, обговорень, підведення учнів до самостійного формування висновків. Усе це сприяє розвитку критичного мислення, вміння аналізувати, аргументувати свою позицію.

Оповідання «Син приїхав» ілюструє, як байдужість між рідними людьми призводить до моральної деградації. Через таку тематику у свідомості учнів виникає внутрішній спротив байдужості, розуміння цінності родинного тепла та відповідальності за емоційний клімат у сім'ї. Ще одним важливим аспектом є формування національної ідентичності та культурної свідомості. Григор Тютюнник творив рідною мовою, опирався на український фольклор, традиції, побут. У його текстах відчутна глибока любов до рідної землі, до українського народу, його звичаїв [3, с. 38-49]. Все це робить твори не просто матеріалом для аналізу, а джерелом духовного єднання з національною спадщиною. Шляхом вивчення таких текстів формується відповідальне громадянство, любов до Батьківщини, а також і повага до свого коріння, що є вкрай необхідним для стійкої самоідентифікації особистості.

Особливо цінними у педагогічному процесі є оповідання, що зображують

світ дитинства. Це світ чеснот, справжності, але й болючих уроків дорослішання. Такі твори дають змогу учням побачити власні проблеми у дзеркалі літератури, порівняти себе з героями, замислитися над власною поведінкою та її наслідками. Вони не просто читають – вони проживають прочитане, що відкриває потужні можливості для розвитку емоційної чутливості, саморефлексії, вміння працювати з власним внутрішнім світом. У творі «Ласочка» хлопчик Арсен через зв'язок із маленьким звірятком навчається відповідальності, доброти, а також розуміє біль втрати, що формує в учнів здатність приймати складні почуття. Художня мова, образність, емоційна насиченість його стилю надихають на власні літературні спроби – написання відгуків, есеїв, листів до героя, мініатюр, продовжень історій. Такого роду рефлексія дозволяє не тільки краще засвоїти зміст, а й розвинути вміння самовираження, розширити словниковий запас, попрацювати з мовою як інструментом впливу. У такому процесі формується комунікативна й культурна компетентність, що є базовою у шкільній освіті [1, с. 111–115].

Твори Тютюнника – це ще й джерело моделей поведінки, що вчать стійкості, гідності, доброти навіть у найтяжчих життєвих обставинах. Їх можна ефективно інтегрувати в міжпредметні зв'язки, поєднуючи з уроками історії, етики, правознавства, громадянської освіти. Такий підхід сприяє комплексному підходу до виховання учня як особистості, що здатна до морального вибору, соціального діалогу та відповідальної поведінки.

Підсумовуючи, слід наголосити, що художній світ Григора Тютюнника – це не просто ілюстрація певної епохи чи художній текст для аналізу, а глибокий виховний простір, у якому сучасний учень може сформувати в собі ключові життєві компетентності: емоційну зрілість, здатність до критичного осмислення реальності, чутливість до проблем інших, комунікативність, національну свідомість. І тому включення творів цього автора в навчальний процес – це не лише вивчення літератури, а інвестування у формування внутрішньо вільної, моральної, відповідальної людини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кузьменко В. Григiр Тютюнник – маляр кришталевої правди. *Українська література в загальноєвропейському контексті: матеріали всеукр. наук.-практ. конф.* Мелітополь, 2018. С. 111–115.
2. Кузьменко В. Художні особливості творчої спадщини Григора Тютюнника. *Українські студії в європейському контексті.* 2020. № 1. С. 111–115.
3. Мороз Л. Іронічний Григiр Тютюнник (деякі спостереження). *Слово і Час.* 2021. № 6. С. 38–49.
4. Селезньова Н. Автобіографічні мотиви в повісті Григора Тютюнника «Климко». *Актуальні проблеми філологічних наук : зб. тез студ. наук. конф., м. Харків, 24 жовт. 2024 р. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди / за заг. ред. О.В. Радчук.* Харків, 2024. С. 69–72.

Тетяна Осташук,
Тернопільський національний
педагогічний університет імені В. Гнатюка,
студентка IV курсу
факультету філології і журналістики
Науковий керівник:
д. пед. н., проф. **Наталія Грицак**

ОНЛАЙН ПЛАТФОРМИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА

На межі традиційної і цифрової педагогіки роль учителя-словесника трансформується, утворюючи новий формат публічної присутності, в якому онлайн-платформи стають простором професійного самоствердження, комунікації та репрезентації. Цей процес співвідноситься із поняттям «педагогічного брендування», де імідж учителя не обмежується рамками уроку, а набуває публічного виміру завдяки цифровим інструментам [1, с. 28]. Саме тут формується новий тип комунікативного впливу, в якому соціальні мережі, блоги,